

Τα Μετόχια της Ιεράς Μονής Κύκκου

[/ Ιερές Μονές](#)

Του Κωστή Κοκκινόφτα, Κέντρο Μελετών Ιεράς Μονής Κύκκου

Από τα πρώτα χρόνια της λειτουργίας της, στα τέλη του 11ου αιώνα, η Μονή Κύκκου απέκτησε ένα πολύ καλά οργανωμένο δίκτυο Μετοχίων σε διάφορες περιοχές του νησιού, τα οποία στήριζαν οικονομικά με τα εισοδήματά τους τις δραστηριότητές της. Όπως αναφέρεται στα χειρόγραφα της ιστορίας της, στη Μονή Κύκκου παραχωρήθηκαν από τον αυτοκράτορα Αλέξιο Κομνηνό, αμέσως μετά την ίδρυσή της, τα χωριά Μήλο, Μηλικούρι και Περιστερώνα, έτσι ώστε να συντηρείται από τα εισοδήματά τους. Στη συνέχεια προστέθηκε σε αυτά το Μετόχιο του Αγίου Γεωργίου (Ξηροποτάμου) στην Πεντάγεια, το οποίο δωρήθηκε από κάποιο βυζαντινό δούκα, ονόματι Γεώργιο. Κατά την περίοδο, όμως, της Λατινοκρατίας (1191-1571), εξαιτίας της εχθρικής στάσης των ετερόδοξων κατακτητών έναντι της Ορθόδοξης Εκκλησίας, η Μονή Κύκκου απώλεσε πολλά από τα περιουσιακά της στοιχεία και στην κυριότητά της παρέμειναν μόνο μερικά κτήματα γύρω από την Κεντρική Μονή, καθώς και τα Μετόχια Ξηροπόταμος και Άγιος Νικόλαος στον Ακάμα. Στα χρόνια που ακολούθησαν, κατά την

Τουρκοκρατία (1571-1878), οπότε αποκαταστάθηκε η Ορθόδοξη Εκκλησία της Κύπρου, η Μονή απέκτησε σταδιακά και πολλά άλλα Μετόχια, τα οποία υπήρξαν σημαντικά γεωργοκτηνοτροφικά κέντρα, από όπου προωθούνταν προϊόντα στην επιτόπια αγορά και το εξωτερικό. Τα εισοδήματα, που απεκόμιζε από αυτά η Μονή Κύκκου, συνέτειναν ώστε να καταστεί οικονομικά αυτοδύναμη και μία από τις κυριότερες πηγές χρηματοδότησης της μορφωτικής προσπάθειας των Κυπρίων της εποχής και ενίσχυσης των εθνικών διεκδικήσεών τους.

Σύμφωνα με στοιχεία, που απορρέουν από λυτά έγγραφα και κώδικες του Αρχείου της Μονής, τα σπουδαιότερα από τα Μετόχια της Μονής Κύκκου ήταν αυτά του Αγίου Προκοπίου στο προάστιο της Λευκωσίας Έγκωμη, του Αρχαγγέλου στη Λακατάμεια, του Ξηροποτάμου στην Πεντάγεια και του Σίντη και της Αγίας Μονής στην επαρχία Πάφου. Τα Μετόχια αυτά διέθεταν μεγάλες εκτάσεις γης, μοναστηριακά κτήρια και ναό αφιερωμένο στον Άγιο Προκόπιο, στον Αρχάγγελο Μιχαήλ, στους Αγίους Σέργιο και Βάκχο, στην Παναγία του Σίντη και στον Άγιο Νικόλαο αντιστοίχως. Η Μονή είχε επίσης κτηματική περιουσία και σε πολλά χωριά του νησιού, όπως στο Πολέμι, την Πενταλιά, την Κάτω Παναγιά, την Αμαργέτη, το Πιάνιο (με ναό αφιερωμένο στη Μεταμόρφωση του Σωτήρος), την Αυλώνα, τον Μπάρατζη (με ναό αφιερωμένο στον Άγιο Νικόλαο), το Συριανοχώρι, την Τσακίστρα, την Κοράκου, τον Άγιο Σέργιο, την Καλοψίδα, το Καπηλειό, το Τραχώνι, τον Καραβά και τα Λεύκαρα. Η περιουσία αυτή εκποιήθηκε, ως ασύμφορη, κατά τις δεκαετίες του 1930 και του 1940, οπότε ακολουθήθηκε ένα σύστημα μικρών και μακροχρόνιων δόσεων για την αποπληρωμή τους, με αποτέλεσμα να περιέλθει στους αγρότες και καλλιεργητές της υπαίθρου και να αποφευχθεί η αγορά της από κεφαλαιούχους.

Στην κυριότητα της Μονής Κύκκου παρέμειναν μέχρι τις μέρες μας τα Μετόχια του Ξηροποτάμου, το οποίο βρίσκεται στην κατεχόμενη από τα τουρκικά στρατεύματα εισβολής περιοχή, του Αγίου Προκοπίου, που αποτελεί από τα πολύ παλιά χρόνια το διοικητικό κέντρο της Μονής, του Αρχαγγέλου, της Αγίας Μονής και του Σίντη. Από τα Μετόχια αυτά, μόνο του Αγίου Προκοπίου εξακολουθούσε να είναι σε συνεχή λειτουργία, ενώ εκείνα του Αρχαγγέλου, της Αγίας Μονής και του Σίντη είχαν εγκαταλειφθεί, κατά τη διάρκεια του 20ού αιώνα και ερημωθεί. Γι' αυτό και τα τελευταία χρόνια, με πρωτοβουλία του Ηγουμένου της Μονής, Μητροπολίτη Κύκκου και Τηλλυρίας Νικηφόρου, ανακαινίστηκαν στο σύνολό τους. Ας σημειωθεί ότι στο μεν Μετόχιο του Αγίου Προκοπίου, ταυτόχρονα με την ανακαίνισή του δημιουργήθηκε στον περιβάλλοντα χώρο μεγάλο πάρκο, ανοικτό καθημερινά για τους κατοίκους της Λευκωσίας, όπου διοργανώνονται συχνά φιλανθρωπικές εκδηλώσεις. Στο δε Μετόχιο του Αρχαγγέλου στεγάστηκε το ομώνυμο Πολιτιστικό Ίδρυμα της Μονής, καθώς και το Παγκόσμιο Βήμα

Θρησκειών και Πολιτισμών (για τα Ιδρύματα αυτά βλ. στα αντίστοιχα λήμματα), ενώ αυτό της Αγίας Μονής στελεχώθηκε ξανά από μέλη της αδελφότητας της Μονής. Τέλος, το Μετόχιο του Σίντη μετετράπη σε ανοικτό μουσειακό - αρχαιολογικό χώρο, αφού δεν έγινε πλήρης αναστήλωση των μοναστηριακών κτισμάτων, διότι κρίθηκε ότι μια τέτοια ενέργεια θα οδηγούσε σε υποθετικές αναπαραστάσεις, λόγω έλλειψης επαρκών στοιχείων. Για το έργο που επετελέσθη στο Μετόχιο αυτό η Μονή Κύκκου βραβεύτηκε, το 1997, με τιμητικό δίπλωμα της Europa Nostra.

[Διαβάστε τι συνέχεια](#)